

Ecologisch passend inheems kruidenmengsel voor elke gemeente

Cruydt-Hoeck heeft voor elke gemeente wat wils tijdens Vakbeurs Openbare Ruimte

In het Friese Nijberkoop worden zaden van inheemse en autochtone planten geteeld. Ze worden geoogst, geschoond en komen vervolgens veelal terecht in een zadenmix voor bijen, vlinders, bermen, ecologische daktuinen of een van de vele andere mogelijke toepassingen. 'De bodem is in Nederland heel divers qua samenstelling. Daarom hebben wij bermmengsels samengesteld voor alle Nederlandse gemeenten; dat zijn er 342.'

Auteur: Heidi Peters

Tijdens de Vakbeurs Openbare Ruimte (VOR) treft de bezoeker in hal 3 traditiegetrouw ook Cruydt-Hoeck. Voor iedere gemeentelijke functionaris is er dit jaar een goede reden om deze stand te bezoeken. Het bedrijf, kwekerij van wildebloemenzaden, heeft voor elke gemeente in Nederland een bermmengsel samengesteld van inheemse en autochtone zaden. 'Nederland heeft zandgrond, veen, klei en allerlei mengvormen. Bovendien heb je langs de rivieren andere flora dan op de hogere zandgronden. Dat maakt het onmogelijk om één algemeen mengsel samen te stellen.' Aan het woord is ecologisch adviseur Gabriëlle Jager van Cruydt-Hoeck. 'We telen niet al onze zaden hier in Friesland, maar werken samen met partners in heel Nederland die voor ons telen en vermeerderen.'

Cruydt-Hoeck startte in 1978 met het bevorderen van de biodiversiteit middels wilde flora. Het bedrijf geeft advies voor het versterken van de biodiversiteit en levert mengsels voor bloemenweiden, groendaken, bermen en andere toepassingen, al dan niet met een specifiek doel, zoals het aantrekken van bijen, hommels of vlinders. De klantengroep van Cruydt-Hoeck bestaat voornamelijk uit overheden, groenaanemers, hoveniers en tuin- en landschapsarchitecten. Particulieren kunnen in de webshop terecht. 'Wij proberen de achteruitgang van de biodiversiteit te keren door middel van onze bloemenmengsels. Als de planten er eenmaal staan en er goed beheerd wordt, komen de insecten vanzelf terug,' weet Jager.

‘We hebben voor elke gemeente een mengsel samengesteld met karakteristieke gebiedseigen flora’

Autochtoon en inheems

Veel kruidenmengsels op de markt bevatten exotische soorten, zoals zonnebloem of *Cosmea*. ‘Dat zijn eigenlijk soorten voor de mens, omdat ze er mooi uitzien, maar ze voegen geen duurzame waarde toe voor de biodiversiteit’, legt Jager uit. ‘Het wordt steeds bekender dat je inheemse planten nodig hebt om de biodiversiteit te versterken. Met inheems bedoelen we soorten die vóór het jaar 1500 in Nederland aanwezig waren.’

Cruydt-Hoeck is gespecialiseerd in autochtone zaden, dat is specifiek dan inheems. Op de kwekerij worden zaden afkomstig uit natuurlijke, Nederlandse populaties van inheemse soorten vermeerderd, met behoud van zoveel mogelijk natuurlijke eigenschappen. Nederland heeft ongeveer 1500 inheemse planten; Cruydt-Hoeck teelt daarvan zo’n 500 soorten. Wat is het verschil tussen inheems en autochtoon? Jager:

‘Inheemse planten hebben vaak een bredere verspreiding dan alleen Nederland. Neem duizendblad, dat is een algemene graslandplant die ook in Zuid-Europa voorkomt. Alleen ontwikkelt iedere populatie van zo’n plant zich op een andere manier, afhankelijk van bodem, klimaat en geografische afstand. Hierdoor ontstaan er door de eeuwen heen vaak grote verschillen in bloeiperiode en biochemische eigenschappen, zoals geur en bladeigenschappen. Als je zaden uit Oost- of Zuid-Europa haalt, sluiten de planten minder goed aan op de inheemse insectenpopulaties. Om de grootste waarde voor de biodiversiteit te creëren, is het daarom belangrijk om autochtone zaden toe te passen.’

Cruydt-Hoeck werkt hard aan de instandhouding en uitbreiding van autochtone inheemse planten. ‘Slechts drie procent van de Nederlandse bomen en struiken is nog

De kwekerij van Cruydt-Hoeck

De inheemse, autochtone bloemenzaden van Cruydt-Hoeck worden in heel Nederland geteeld. De grond in Friesland bevat vooral zand en hier en daar veen en is daarom niet geschikt voor de productie van elke soort. Er zijn percelen met echte valeriaan, sint-janskruid, moerasrolklaver, peen, tijm, scherpe boterbloem, sleutelbloem, hazenpootje, vlasbekje en nog zo’n tweehonderd andere soorten. Op de demonstratieveldjes zijn op vlakken van 25 m² verschillende mengsels te bekijken. Jager wijst op de uitgebloeide valeriaan, waarop van heel dichtbij de kleine, pluizige zaadjes zichtbaar zijn. Het terrein is zo ecologisch mogelijk ingericht, met autochtone heggen met soorten als meidoorn en hondsrös. Op de akkers worden alle soorten met gps geplant of ingezaaid, waardoor ongewenste soorten gemakkelijk kunnen worden verwijderd. Uit onderzoek blijkt dat het dakbloemenweidemengsel een grotere ecologische waarde heeft dan het meer traditionele sedumdak, alleen al omdat sedum slechts korte tijd bloeit en het mengsel van Cruydt-Hoeck over een langere periode voeding biedt aan insecten. Ook het mengsel met de naam ‘Weidevogelgeluk voor boerenlandvogels’ spreekt tot de verbeelding. Binnen staat een variëteit aan machines die zaden filteren op gewicht, vorm en grootte. Daarna worden de mengsels in de zadenkluis opgeslagen, tot ze in ecologisch verantwoorde stoffen zakken naar hun nieuwe plek gaan, ergens in het land. Daar kunnen ze wortelen en de lokale insecten voorzien van voeding en een plek voor de nieuwe generatie.

oorspronkelijk inheems. Daardoor ontstaan situaties zoals een sleedoorn die veel te vroeg bloeit, wanneer het nog te koud is voor onze insecten. Er komt steeds meer bewustzijn als het gaat om bomen en struiken. Wij werken hard aan eenzelfde houding ten aanzien van kruiden.’ Bij Cruydt-Hoeck worden alle soorten apart geteeld en geoogst. Daardoor is het mogelijk de balans in een mengsel exact te bepalen.

342 mengsels voor Nederland

Veel soorten planten en bloemen beperken

Luchtfoto van de kwekerij

Valeriaan met aan de uiteinden de zaadjes

zich tot een bepaalde regio, waardoor elk gebied

zijn karakteristieke flora heeft. 'Daar wil je bij het inzaaien eigenlijk trouw aan blijven', vindt Jager. 'Behalve dat die plantensoorten goed bij de bodem passen, help je ook de insecten die daar van nature voorkomen het best. Inheemse planten zijn naast een voedingsbron door de nectar vaak ook een waardplant, wat betekent dat ze belangrijk zijn voor de voortplanting. Dat

Insectenpopulaties kunnen zich in korte tijd herstellen, mits de randvoorwaarden goed zijn

ontbreekt vaak in exotische mengsels.' Het is specialistische kennis die bij veel gemeenten ontbreekt. Cruydt-Hoeck komt de 342 Nederlandse gemeenten daarom tegemoet met een gebiedseigen mengsel. Jager: 'Zo maken we het gemeenten gemakkelijk. Voor gemeenten die verschillende bodemsoorten hebben, zijn er trouwens meerdere mengsels.' Elk mengsel bevat tussen de 25 en 30 inheemse soorten. Dat wil niet zeggen dat ze ook allemaal zullen kiemen en aanslaan, maar de breedte van het mengsel garandeert een diver-

se begroeiing. De mengsels zijn samengesteld op basis van jarenlange ervaring, informatie uit bodemkaarten, oude atlanten en vegetatie-opnames. 'We kijken naar wat er oorspronkelijk was. Daarom nemen we ook de historische verspreiding van een soort mee en kijken we naar oude kaarten.'

De gemeentemengsels zijn vooral voor bermen bedoeld. Jager: 'In het buitengebied is het wat ons betreft extra belangrijk om lokale flora van autochtoon materiaal te zaaien. Op deze locaties zijn natuurgebieden vaak wat dichterbij of zijn de oppervlakken groter, zoals op dijken. De effectiviteit is dan het grootst. De natuur is heel veerkrachtig. Als aan de randvoorwaarden voldaan wordt, kunnen populaties zich in korte tijd herstellen.'

Advies en verwachtingsmanagement

De adviseurs van Cruydt-Hoeck geven advies voor aanleg en beheer van bloemrijke vegetaties en begeleiden waar nodig bij de communicatie met bewoners. 'Als je zaait, moet wel gemonitord worden hoe het mengsel zich ontwikkelt. In het eerste jaar is er vaak wat intensiever beheer nodig, omdat er zaden van eenjarige onkruiden in de grond kunnen zitten. Om een duurzaam bloeiend geheel te krijgen, is er wat aandacht nodig. Wij geven ook cursussen en trainingen daarvoor.'

Ook is het voor gemeenten belangrijk om omwonenden duidelijk te maken wat ze kunnen verwachten. 'Het gaat niet om eenjarige soorten, maar om meerjarige planten voor een

duurzame bloemenweide. Dat betekent dat ze zich het eerste jaar vestigen en rozetten op de grond maken en dat vanaf het tweede jaar de bloei tot stand komt. Deze planten investeren eerst in wortels en blad; later komen de bloemen. Dat is informatie waarover goed gecommuniceerd moet worden met de burgers. Een inheemse bloemenakker met korenbloemen, klaprozen en kamille – hoe kleurig ook – is geen duurzame vegetatie. Het zijn eenjarige planten, pioniers, die steeds een omgewoelde bodem nodig hebben. Insecten kunnen zich dan ook niet duurzaam aan deze soorten verbinden.'

Sterk en diep geworteld

Jager ziet dat de inheemse wilde bloemen zich in warme zomers beter houden dan gazons en andere gecultiveerde of exotische planten. Hiermee vormen ze een antwoord op de steeds warmer en droger wordende zomers. Wilde bloemen zijn sterker, weerbaarder en hebben een diepe worteling, soms wel twee meter diep. 'Daardoor wordt de bodem goed vastgehouden. Dat maakt wilde bloemen ook heel geschikt voor bijvoorbeeld dijkversterking. Verschillende waterschappen gaan nu over van gras op kruiden.'

Cruydt-Hoeck is op de Vakbeurs Openbare Ruimte te vinden in hal 3, stand 3.1.06.

BE SOCIAL
Scan, lees & deel!